

*Av Harsha Ratnaweera
 Norsk representant i IWA
 Professor, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).*

Målet med EWA er å være et forum for drøfting av sentrale tekniske og politiske spørsmål som berører den voksende europeiske regionen. EWA informerer sine medlemmer om utviklingen av EUs regelverk og standardisering og søker å påvirke utformingen når det passer. EWA har tett kontakt med EU-kommisjonen (DG Environment), Den europeiske komité for Standardisering (CEN), Det europeiske miljøbyrå (EEA) og Europaparlamentet. Gjennom denne utvekslingen av kunnskap er målet om EWA å bidra til en bærekraftig vannforvaltning, en trygg vannforsyning og vern av vann og jord miljø.

Du er medlem i EWA!

Norsk vannforening representerer Norge i EWA, og dermed er alle medlemmer i Norsk vannforening blant de 55 000 medlemmene som EWA representerer. I fjor lansert EWA sin nye nettside www.ewa-online.eu sammen med ny logo. På nettsidene ligger det nyttig informasjon om EUs lovgivning, erfaringsbank fra medlemsland m.m.

Det er nå mulig for norske bedrifter og organisasjoner å bli bedriftsmedlem som bl.a. inkluderer medlemmene i EWAs profileringsmaterialer, fellesmesser som IFAT etc. Årlig medlemskap ligger på ca 900 euro, og gir mange fordeler.

Profileringmuligheter for medlemmer

EWA er representert med egne stands på IFAT-messer, som nå ikke bare er i München, men også i Istanbul, Singapore, Johannesburg og Mumbai – noe som kan gi profileringsmuligheter for medlemmer med interesse for eksport. EWA har også egen kontorplass sentralt i Brussel som medlemmene har anledning til å låne uten kostnader!

Kommende konferanser og aktiviteter i 2015

EWA arrangerer en rekke spesialiserte konferanser og workshops som fokuserer på områder som ofte ikke er dekket av andre: Veiledning i EU vannpolitikk (29.6.2015) og Brussels konferanse om vannutfordringer i Europa (16.11.2015) er eksempler på dette. Se EWAs nettside for detaljer.

EWA-konferanse på Svalbard i 2016

EWA har drøftet behovet for et forum for å adressere vannbransjens utfordringer i kaldere klima, og Norge har tidligere signalisert interesse for å være vertskap til et slik arrangement. Dette ser ut til å bli en realitet, og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), som er vertskapet for neste års IWA spesialistkonferanse innen partikkelfjerning (22.-24. juli 2016), vurderer nå å

organisere en EWA workshop innen kaldt-klima på Svalbard, 25.-28. juni. På EWAs Council møtet 13.5.2015 ble dette vedtatt. Vi vil snart komme

med mer info om deltagelse og ber om at dere reserverer datoen inntil videre.

Water in the cities – Vann i byene, 18. november 2014

Konferanse og workshop arrangert av den Europeiske vannforening (EWA). Oppsummert av *Bent C. Braskerud* som deltok på vegne av styret i Den norske vannforeningen.

Redaksjonen i VANN beklager at denne oppsummeringen ved en feil ikke kom med i VANN nr 1 2015.

Den 10. i rekken av EWA-konferanser

EWA arrangerte sin 10. konferanse i Brussel. 10 foredragsholdere presenterte en relativt bred inngang til temaet. Noen faglige høydepunkter følger, farget av referentens personlige interesse for overvannshåndtering. Foredragene er lagt ut på www.ewa-online.eu.

Joachim D'Eugenio (fra EU-kommisjonen) pekte på utfordringene kombinasjonen klimaendring og befolkningsvekst i byene skaper. En massiv økning i vannforbruket er ventet og skal håndteres av et aldrende nett. Å tette lekkasjer vil være en vesentlig aktivitet, det er imidlertid viktig å vise borgerne hva pengene går til, fordi tunge investeringer i vannsektoren er nødvendig. Sørlike deler av Europa tørker og opplever vannstress, mens hele området opplever sterkere regnskyll og oversvømmelser. En del av klimatilpassingen er å lage byene robuste.

Robert Schröder (COM?) fortalte om www.eip-water.eu (European innovation partnership). Et sted der brukerinteresser av vann kan møtes. Målet er å koble problemeiere og innovatører slik at nye ideer som kan være kommersielt interessante, kan utvikles. En web-markedsplass er åpen for alle. Det er dannet flere action grupper; hvorav den som jobber med økosystemtjenester var blant de mest lovende.

Bert Bossler (Inst. for undergrunn infrastruktur, Tyskland) mente avløpsnett i EU er verdsett til 1,300 billioner Euro og vannforsyningsnett til 600 billioner. Det ligger enormt mye infrastruktur i undergrunnen. Det er kommunene som koordinerer bruken av grunnen, en ikke helt enkel oppgave. Vedlikehold og endring av systemene forutsetter at man vet hvor alt er, og kjenner kvaliteten. Det er en stor utfordring å sjekke om reparasjoner og vedlikehold utføres på en god måte. Forsøk viser for eksempel at rehabiliterte rør knakk i skjøtene etter få år, fordi jorda rundt rørene ikke var stabil da nye rør (no-dig) ble lagt inn. Kan det skyldes at lekkasjer i skjøtene har vasket vekk stabiliserende masser? Røtter i rør er en kjent utfordring. En rot kan presse seg inn i skjøter med 6 Bars styrke, mens mange rørskjøter testes for 0,5 Bar! Rådet er å gi bytrærne gode leveforhold slik at de ikke søker mot luft og vann i rørsystemene. Rådet ble illustrert med foto av lure løsninger fra bytrær i Sverige.

Miriam Feilberg (DWF) fortalte om behovet fra å gå fra «bærekraftige byer» til «levende byer», dvs. å lage byer det går an å leve godt i. Store utfordringer ligger i å transformere «gamle byer» til nye behov i for eks. vannhåndteringen.

Helmut Kroiss (Wiens tekn. Univ.) fortalte om de store utfordringene land som utvikles står ovenfor. En forutsetning for å drive samfunnsutvikling er å komme opp på et inntektsnivå som frigjør tid til mer enn å dekke basisbehovene; å øke den daglige inntekten fra 1 € til 10 € per dag, har større betydning enn økningen fra 10 til 100. Å utnytte energien i avløpsvannet for energiproduksjon er viktig, men rent vann har generelt høyere prioritet enn energiforbruket.

Fosfor er en begrenset resurs, som må tas vare på og brukes til matproduksjon. Knapphet på vann kan imidlertid bli en vesentlig hindring for landbruket, siden byenes vannbehov øker. Gjenbruk av rensert avløpsvann kan bidra litt. Det mangler imidlertid fagkunnskap i både industrialiserte- og land under utvikling, for håndtering av vann og avløp generelt.

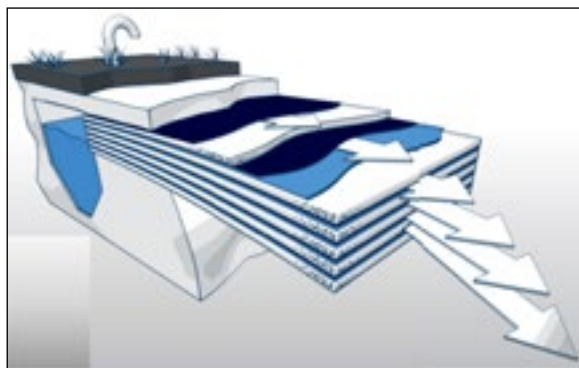
Guido Mazza (ICOLD; store dammers club) fortalte at det var ca. 50 000 store dammer i verden, dvs. høyere enn 15 m. De stod for ca. 31 % av den fornybare energien som produseres. Europa har ca. 6 100 slike, og Norge 336. Poenget i denne sammenheng var at dammer kan dempe oversvømmelser. I dette århundret var det ca. 11 store årlige flommer per år i Europa. Det er ventet at frekvensen vil øke pga. klimaendringene.

Marina Bergen Jensen (Københavns universitet) fortalte om *Vand i by*-prosjektet som hadde gått i perioden 2010-2014. Staten hadde bidratt med et fast årlig beløp til støtte for prosjektutvikling av framtidrettede overvannsløsninger av teknisk og organisatorisk art. De ca. 150 partnere i prosjektet; bedrifter og institusjoner, måtte dekke et tilsvarende beløp. En viktig del av prosjektet var å utvikle de store og små ideene; å få de rette folkene til å møtes. FoU-arbeid og mulig gründerskap var viktig. Av tiltak som ble prøvd ut var: En nettside der forskjellige tiltak presenteres (se i www.vandibyer.dk), permeable veier, infiltrasjonsløsninger av overvann, risikokontroll av avløpsvann, BIO-overvann-

systemer, virkningen av grønne tak, integrert vannhåndtering, kontroll av vannkvalitet, skoler som demoprojekt for LOD-løsninger, nytte/kost studier av LOD, med mer.

Ulrike Raasch (fra ca. Essen) fortalte om det nyoppstartede prosjektet: *Vann i morgendagens byer*. Elva Emscher er/skal rekonstrueres fra en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) til et naturlig løp. Det er laget en ikke-juridisk bindende masterplan for elva og nedbørfeltet, som endres gjennom kontinuerlige revisjoner. Det er en stor utfordring å ettermontere LOD-løsninger i eksisterende bebyggelse. Handling kan bare skje gjennom frivillig deltakelse. Et mål er å redusere overvannsavrenningen med 15 % innen 2020. Et delmål er å frakoble 1 % av tett overflate fra avløpsnettets hvert år. Dette målet greier de nesten, men samtidig utbygging gir en mindre total effekt. Frakopling av taknedløp fra et sykehus på 40 000 m² hadde stor betydning på det lokale nettet. Det legges vekt på å skape vinnvinn situasjoner der prosjektene har multifunksjon. Arbeidet starter med å samle «alle» utfordringer og legge disse som «lag» på GIS for å finne «hotspots» som lettere motiverer borgerne til handling. Tre innganger som ofte blir brukt er: Virkningen av forventet klimaendring, krav fra vannrammedirektivet og demografiske endringer lokalt. Gode fysiske lokalmiljø hindrer fraflytting og tiltrekker nye beboere.

Richard Elelman (www.netwerch20.eu) avsluttet seminaret med å presentere vannbransjen fra en politikers ståsted. Han åpnet med å

Testing av veggrøft og dobbeltporøs filtrering for transport, infiltrasjon og rensing av overvann er gjort i *Vand i byer*-prosjektet i Danmark, ifølge M. B. Jensen.

fortelle at psykologiske undersøkelser viser at politikere og seriemordere har mye til felles. Som tidligere representant for gruppa mente han at vannbransjen var overraskende lite sexy. Tenk etter; olje og gass er energi – en ettertraktet vare, men vann er LIVET. Politikere vil ikke huskes som den som tettet lekkasjene! Finn på noe mer «salgbart» for en som skal gjenvelges! Det er smart å forankre prosjektene i befolkningen og ikke i enkeltpartier; Det er få som vil arve andres visjoner. Oppsummert: *Vannsektoren kan godt være mer arrogant på vegne av seg selv!*

Workshop: EUs vannpolitikk og lovgivning, 19. november 2014

Helmut Blöch er en østerriker som har jobbet for EU-kommisjonen med vannspørsmål i en årrekke. Som pensjonist holder han kurs og workshops for interesserte på temaet. Et 17 siders kompendium sammenfatter alle EU-direktiv på vannområdet; hovedhensikt og dagens status. Kontakt helmut.bloech@skynet.be.

Kort fortalt har:

- *The Urban Waste Water Treatment Directive* fra 1991 har vært EUs mest kostbare. Det tok kun 18 mnd fra det ble foreslått til det ble vedtatt. Alle områder med mer enn 2000 p.e. skal rense spillvannet.
- *The Water Framework Directive* fra 2000, samler og oppgraderer en rekke tidligere direktiv. Direktiver rasjonaliserer EUs vannlovgivning. Målene er satt; god økologisk status, men måten å nå målene er fleksibel.

En blåbok evaluerte EUs arbeid med vann i 2012, og konkluderte med at lovverket for å nå målene i hovedsak var til stede. Det gjenstår imidlertid å få disse i praktisk funksjon. Mulige nye tillegg ville være om gjenbruk av vann til vanning i jordbruket og til bruk i industrien. Kanskje gjenbruk av vann til å spyle toaletter.